

Hemmelig.

St. prp. nr. 17.

(1935)

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

Finans- og Tolldepartementets innstilling av 1 februar 1935, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Arne Sunde.)

Ved beslutning av 30 mars 1933 samtykket Stortinget i at der blev optatt lån for Statskassens regning innenlands eller utenlands til et effektivt beløp av inntil 100 mill. kr., se stortingsforhandlingene for 1933: st. prp. nr. 25, innst. S. nr. 45 og de muntlige forhandlinger i Stortinget, side 990—1013.

I medhold av denne beslutning har departementet optatt innenlandsk 4½ pct. statslån 1933, stort 80 mill. kr. Lånet har netto utbragt ca. 77 mill. kr., se nærmere st. med. nr. 14 for 1934 og budgettinnst. S. nr. 118 for s. å.

Av lånebemyndigelsen av 1933 gjenstår således ca. 23 mill. kr. Ved siden herav har departementet — som nevnt i proposisjonen og innstillingen av 1933 — adgang til å benytte den uanvendte del (ca. £ 700 000) av den i 1930 gitte lånebemyndigelse i anledning av konverteringen av Englandslånet av 1921. Man har således ialt bemyndigelse til å låne ca. 37 mill. kr. Herav må dog i tilfelle ca. 10 mill. kr. anvendes til dekning av gjenstående midlertidige utenlandske lån, optatt i forbindelse med konverteringen av Englandslånet, mens man står fritt med hensyn til anvendelsen av de gjenværende ca. 27 mill. kr.

Ved Stortingets beslutning av 27 juni 1934 er der meddelt bemyndigelse til å opta

et innen- eller utenlandsk lån til et effektivt beløp av inntil 120 mill. kr. Beslutningen er i formen en almindelig lånebemyndigelse, men som det vil fremgå av forarbeidene (st. prp. nr. 75 og innst. S. J for 1934) har det vært forutsetningen at der i dette tilfelle bare skal bli tale om utenlandsk lån til opkjøp av statens dollarobligasjoner. Bemyndigelsen har for nærværende ikke kunnet benyttes.

Ved Stortingets beslutning av 25 mai 1934 blev Finansdepartementet dessuten bemyndiget til å opta lån for Statskassens regning ved utferdigelse av 6 måneders statskasseveksler til et beløp av inntil 40 mill. kr., se stortingsforhandlingene for 1934: st. prp. nr. 46, innst. S. nr. 97 og de muntlige forhandlinger i Stortinget, side 1752—71. Et eksemplar av de av Finansdepartementet utferdigede bestemmelser om statskasseveksler av 20 juli 1934 med tilhørende skjemaer følger som utrykt bilag.¹ Bestemmelsene er bygget på den av Finans- og Tollkomiteen uttalte forutsetning om at statskassevekslene som regel skal utbys offentlig på samme måte som i England, jfr. innstillingen, side 198. Innbydelse til anbud på statskasseveksler har vært bekjentgjort den 20 i hver måned, foruten i Norsk Kunngjørelsestidende også i

¹ Utrykt bilag

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

en rekke dagsaviser. I januar i år blev innbydelsen dog bare innrykket i Kunngjørelses-tidende. Der er imidlertid hittil innkommet meget få tilbud, og departementet har derfor optatt til overveielse å gå over til en annen fremgangsmåte, idet det engelske system med regelmessige offentlige tilbud ennå ikke synes å passe for våre forhold. Man

har iøvrig hittil kunnet skaffe de nødvendige midlertidige lån på annen måte til antagelige vilkår.

Ved oppgjøret pr. 31 desember 1934 utgjorde Statskassens disponible beholdning:

	Eiendeler kr. 1000	Forpliktelser kr. 1000
Norges Bank	8 668	
Innen- og utenlandske banker	3 777	
Obligasjoner, opkjøpt til amortisasjon	27 250	
	39 695	
Midlertidige lån		44 890
Innestående fondsmidler		18 610
		63 500
Saldo	23 805	
	63 500	63 500

Se den gule bok for 1935, budgett-bilag C, side 56—57.

De midlertidige lån fordelte sig således:

Långiver	Rente pct.	Forfall	Lånebeløp	
			kr. 1000	kr. 1000
Innenlandske lån.				
Kontolån.				
Riksveienes reguleringsfond	2	Inntil videre	1 872	
A/S Vinmonopolet	2 ³ / ₄	—	3 000	
Hypotekbanken	3	} 8 dagers opsigelse	750	
— — —	2 ³ / ₄		²⁴ / ₁ — ²⁴ / ₂	1 450
Statens Pensjonskasse	3 ³ / ₄	²⁴ / ₃ — ²⁴ / ₄	5 500	
Lånecassen for Jordbrukere	4	Inntil videre	4 860	
Forsikringsselskaper og sparebanker	4	¹⁵ / ₆	1 950	
			19 382	
Veksellån.				
Oslo Sparebank	3	⁶ / ₁	14 500	
Statskasseveksler	2 ³ / ₄	¹ / ₂	750	
				34 632
Utenlandske lån.				
Stockholms Intecknings Garanti Aktiebolag:				
Sv. kr. 2 500 000, kurs 102,575	3 ¹ / ₂	³⁰ / ₄	2 564	
Sv. kr. 2 500 000, kurs 102,575	3 ¹ / ₂	³⁰ / ₅	2 565	
Aktiebolaget Svenska Handelsbanken:				
Sv. kr. 2 500 000, kurs 102,575	3 ¹ / ₂	³⁰ / ₄	2 565	
Sv. kr. 2 500 000, kurs 102,575	3 ¹ / ₂	³⁰ / ₅	2 564	10 258
				44 890

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

Lånet i Statens Pensjonskasse motsvarer statsbidraget for 1934—35 (kap. 412, 3) som forfalt til betaling 31 desember 1934, og skal som det vil sees betales i 4 terminer.

Lånet i Lånekassen for Jordbrukere er ubenyttede midler av kassens lån hos livsforsikringsselskaper og bysparebanker som foreløbig inntår i Statskassen for at Lånekassen ikke skal lide noget rentetap, jfr. Lånekassens budgett (kap. 855) for 1935—36, side 6, 1.

Lånet hos forsikringsselskaper og sparebanker er forskuddsvise innbetalinger på Lånekassens forannevnte lån. Det vesentlige herav vil medgå når långiverne skal innbetale 2ten termin av dette lån den 15 juni 1935.

Veksellånet i Oslo Sparebank har løpt i flere år og er i 1935 fornyet til 6 mars.

Statskassevekslene er den 25 januar d. å. fornyet for 3 måneder.

De svenske veksellån er optatt til dekning av det tidligere veksellån i Hambros Bank i forbindelse med nedstemplingen av Englandslånet i 1931.

Behovet for nye lånemidler inntil 30 juni 1936 er omhandlet i statsgjeldens budgett for 1935—36, side 2, 2, i forbindelse med spørsmålet om renter av nytt lån og midlertidig gjeld.

Går man ut fra at budgettrengskapet for 1934—35 vil balansere, at budgettet for 1935—36 blir vedtatt i det vesentlige efter det fremlagte utkast og likeledes vil balansere, samt at overførte bevilgninger, fondenes inntående, deposita og forskudd holder sig nogenlunde uforandret, kan der oppstilles følgende beregning over det antagelige behov for lånemidler inntil 30 juni 1936:

	Kr. 1 000	Kr. 1 000
Midlertidige lån pr. 31 desember 1934		44 890
Lånemidler, som er forutsatt tatt til inntekt i statsbudgett (kap. 3151):		
1934—35	40 128	
+ Budgett-regnskapets overskudd i 1933—34	8 072	
	48 200	
Herav er tatt til inntekt og dekket i 1ste halvår	23 625	
1935—36		24 575
		47 200
		116 665
Hertil kommer på tidligere budgetter bevilgede beløp som skal dekkes av lånemidler, men som ikke var kommet til utbetaling pr. 31 desember 1934, vesentlig grunnfondene i lånekassene for jordbrukere og fiskere, jfr. statsregnskapet for 1933—34, side 206		9 621
		126 286

Man kan altså rundt regnet si at behovet for nye lånemidler hvis intet uforutsett inntreffer, pr. 30 juni 1936 vil være kommet op i ca. 125 à 130 mill. kr. Der vil imidlertid samtidig være betalt kontraktsmessige avdrag på den faste statsgjeld m. v. i 2. halvår 1934—35 og i 1935—36 med tilsammen ca. 56,2 mill. kr., likesom de midlertidige lån pr. 31 desember

1934, ca. 44,9 mill. kr., efter foranstående beregning er forutsatt innfridd ved hjelp av det nye lån. Der blir altså samtidig en tilbakebetaling på ca. 101,1 mill. kr.

Hvis der blir anledning til å konvertere de innenlandske statslån 5 pct. 1922 (ca. 89,7 mill. kr.), 6 pct. 1925 (36 mill. kr.) og 5½ pct. 1926 (55 mill. kr.), i forbindelse hermed forlenge løpetiden til

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

50 år fra lånets optagelse samt eventuelt betinge 1 års avdragsfrihet, vil behovet for nye lånemidler i tilfelle reduseres noget. Det samme gjelder hvis man på lignende vilkår kan få konvertert dollarlånene av 1922 (6 pct.), 1925 (5½ pct.) og 1928 (5 pct.), tilsammen pr. 31 desember 1934 ca. 76,3 mill. \$.

Under forutsetning av at der blir et nogenlunde rikelig pengemarked med lav rente, vil det muligens være hensiktsmessig at et mindre beløp av de lånemidler som trenges, inntil videre fremdeles søkes reist ved midlertidige lån som statskasseveksler eller på annen måte. På den annen side er det finansielt riktig å dekke det påregnelige behov for lånemidler for nogen tid fremover ved optagelse av faste lån på et tidspunkt hvor lånemarkedets stilling gir anledning til billige lån på gunstige vilkår. Staten bør heller ikke være for ofte på lånemarkedet når det gjelder nye lån. Departementet vil derfor anbefale at der nu søkes Stortinget om bemyndigelse til å låne et effektivt beløp av inntil 125 mill. kr.

Som nevnt av departementets chef under hans muntlige redegjørelse i Stortinget for statsbudgett-forslaget 1935—36, er den faste og midlertidige statsgjeld når man samtidig tar hensyn til bevegelsen i kontantbeholdningen, i 10 års perioden 30 juni 1925—30 juni 1934, bragt ned med ca. 92 mill. kr., se de muntlige forhandlinger i Stortinget 1935, side 20.

Det siste nye statslån i utlandet blev optatt i 1928, 5 pct. dollarlån 1928, stort opprinnelig 30 mill. \$, og den utenlandske statsgjeld nådde sitt høidepunkt pr. 30 juni 1928 da den var kommet op i 811,4 mill. kr., omregnet etter pari kurs. Den er senere bragt suksessivt nedover hvert år ved betaling av de kontraktsmessige avdrag således at den pr. 30 juni 1934 utgjorde ca. 706,3 mill. kr. og ved årets utgang ca. 695,9 mill. kr. Hertil må imidlertid legges de foran nevnte veksellån i svenske banker (ca. 10,3 mill. kr.). Den samlede utenlandske statsgjeld pr. 31 desember 1934 utgjør således ca. 706,2 mill.

kr. De årlige kontraktsmessige avdrag utgjorde i 1933—34 ca. 19,93 mill. kr. og stiger i 1934—35 til ca. 20,95 mill. kr. og i 1935—36 ytterligere til ca. 23,54 mill. kr.

I statsgjeldens budgett for 1935—36 har departementet i forbindelse med spørsmålet om konvertering av 5½ pct. innenlandsk statslån 1926 uttalt at det hvis forholdene ligger slik til rette, vil være det beste om konverteringen kan skje innenlands. Men forholdene kan stille sig så at det vil være finansielt og økonomisk riktig å foreta konverteringen ved hjelp av et utenlandsk lån.

Dette gjelder også når der nu er spørsmål om optagelse av et nytt lån. Såfremt forholdene utvikler sig tilfredsstillende, vil der på det innenlandske marked antagelig forestå flere betydelige konverteringer såvel for staten og de statsgaranterte banker som for kommuner og industrielle bedrifter m. v. Det er av vesentlig betydning at disse konverteringer kan gjennomføres på gunstige vilkår. Optagelse av et nytt innenlandsk lån vil her kunne virke mindre heldig. Departementet må derfor også for heromhandlede nye lån forbeholde sig adgang til i tilfelle å opta dette utenlands, iallfall for en del. Det er da forutsetningen at et utenlandsk lån kan erholdes på minst like gode vilkår som et innenlandsk.

Det nye lån skal i realiteten brukes dels til dekning av de forskjellige på statsbudgettene opførte bevilgninger til anlegg, vesentlig vedkommende Statsbanene og Telegrafverket, og dels i nogen utstrekning til betaling av de kontraktsmessige avdrag på de eldre faste statslån. Under hensyntagen hertil antas lånets løpetid — på samme måte som det siste nye innenlandske 4½ pct. statslån 1933 — ikke å burde settes kortere enn ca. 50 år. Der bør dessuten være adgang til å bestemme at lånet skal henstå avdragsfritt i nogen tid, dog ikke utover de første 10 år.

I og med den nye lånebemyndigelse der som foran nevnt antas å burde lyde på et effektivt beløp av inntil 125 mill. kr.,

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

blir lånebemyndigelsen av 1933, til rest ca. 23 mill. kr., samt adgangen til å benytte den uanvendte del (ca. £ 700 000) av den i 1930 gitte bemyndigelse i anledning av konverteringen av Englandslånet av 1921 å anse som bortfalt.

Derimot går man ut fra at departementet fremdeles bør ha adgang til — ved siden av den nye lånebemyndigelse — også å benytte lånebemyndigelsen av 1934 til et

effektivt beløp av inntil 120 mill. kr. til et utenlandsk lån til opkjøp av statens dollarobligasjoner.

I henhold hertil skal departementet innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

Vi Haakon, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte følgende

beslutning:

Stortinget samtykker i at der optas lån for Statskassens regning innenlands eller utenlands til et effektivt beløp av inntil 125 mill. kr.

Finans- og Tolldepartementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 1 februar 1935.

Under Vår hånd og rikets segl

Haakon

(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel

B. Rolsted